

https://domesticsj.ut.ac.ir/article_96802.html

حیوانات خانگی

اصول نگهداری و پرورش گربه خانگی

| The principles of caring for and breeding domestic cats |

شبنم رحیملو^{۱*}، امیر محمد مقیسه^۱

^۱ دانشجوی کارشناسی گروه مهندسی علوم دامی، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، کرج، البرز، ایران

مقدمه

گربه خانگی (*Felis catus*) جزو فرمانرو جانوران، شاخه طنابداران، رده پستانداران، راسته گوشتخواران، زیرراسته سگسانان، تیره گربه‌سانان، سرده گربه، گونه *Fcatus* و زیر گونه *Felis catus* می‌باشد. گربه اهلی از جمعیت‌های نزدیک به شرق و مصری گربه وحشی آفریقایی با نام علمی *Felis sylvestris lybica* نشأت گرفته‌است. خانواده گربه‌ایان (*Felidae*) که تمام گونه‌های زنده گربه به آن تعلق دارند، حدود ۱۰ تا ۱۱ میلیون سال قبل شکل گرفت. این خانواده به هشت خط فیلوژنتیکی اصلی تقسیم می‌شود. تحقیقات متعدد نشان داده‌اند که تمام نسل‌های گربه‌های خانگی از یک گونه واحد از خط فیلوژنتیک *Felis* یعنی *Felis catus* نشأت گرفته‌اند. نسخه‌های مختلف این دودمان، در سراسر جهان یافت می‌شوند و حتی اخیراً دانشمندان در تعیین منطقه‌ای که نژاد مدرن گربه‌های خانگی از آن نشأت گرفته‌اند، با دشواری روبه‌رو شده‌اند.

*نویسنده مسئول: rahimlushabnam@gmail.com

بخش: ژنتیک و اصلاح‌نژاد دام و طیور دبیر تخصصی: دکتر معصومه ناصرخیل

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۱۰ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۹/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۱۵ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۲/۰۹/۲۷

رفرنس‌دهی: رحیملو، ش.، مقیسه، ام. اصول نگهداری و پرورش گربه خانگی. علمی- ترویجی (حرفه‌ای) دامستیک، ۱۴۰۲، ۲۳(۲): ۶۲-۵۷.

AnimSSAUT

ادامه مقدمه

تغذیه در گربه

گربه موجودی گوشتخوار است؛ بنابراین، نیاز به یک منبع پروتئین حیوانی دارد تا سلامت آن حفظ شود. به این منظور باید غذای صنعتی با کیفیت بالایی برای گربه تهیه شود که متناسب با سن و وضعیت سلامت او باشد. در صورت نیاز، قبل از انتخاب غذای گربه، از دامپزشک در مورد غذای مناسب گربه سوال شود؛ زیرا دامپزشک از وضعیت سلامت گربه شما آگاه است و به این ترتیب مطمئن خواهید بود که گربه تغذیه صحیحی دارد. بهتر است در هفته اول به حیوان طبق همان دستور غذایی که قبل از آمدن به خانه شما دریافت می کرده، غذا بدهید و کم کم غذای او را تغییر دهید. بسیاری از دامپزشکان غذای خشک را توصیه می کنند. اگرچه دادن غذاهای خشک یا تر صنعتی به گربه بسیار عالی است، اما می توانید در رژیم غذایی گربه تان گوشت پخته یا خام نیز قرار دهید. اکثر گربه ها عاشق ماهی هستند؛ اما قرار دادن ماهی در برنامه غذایی هر روز گربه مناسب نیست. ماهی حاوی مقدار زیادی اسیدهای چرب است که باعث کمبود ویتامین E در گربه و بروز دردهای جسمی می شود.

تشویقی

گربه شما برای تربیت شدن نیاز به تشویقی دارد. تشویقی های آماده در بازار معمولاً شامل مولتی ویتامین، مالت، یا ویتامین های مخصوص پوست و موی گربه هستند و استفاده از آنها بیشتر توصیه می شود. اما شما می توانید از کمی پنیر یا خوراکی که گربه خیلی دوست دارد، نیز به جای تشویقی های آماده استفاده کنید. تشویقی ضروری نیست و کاملاً اختیاری است، اما در تربیت گربه تأثیرگذار است.

مالت

گربه ها همیشه در حال لیسیدن خود هستند. آنها با این کار علاوه بر تمیز کردن خود، موهایشان را هم شانه می کنند. گربه ها هنگام این کار مقداری مو وارد دستگاه گوارش خود می کنند که باید دفع شود. در گربه های پرشین این موها چون بلند هستند، قطعاً مشکل ساز خواهد بود. مالت به گربه شما کمک می کند تا گلوله های مو را به راحتی همراه با مدفوع دفع کند و آن را بالا نیاورد. مالت ها در بازار معمولاً به شکل خمیر هستند. هفته ای دو بار تقریباً یک سانتی متر از خمیر برای گربه کافی است. مالت غیر ضروری است، اما بودنش خالی از لطف نیست.

برخلاف دیگر حیوانات اهلی که صرفاً جهت ویژگی های فیزیکی مانند تأمین غذا، شکار یا امنیت پرورش داده شده اند، نژادهای گربه مدرن برای صفات متفاوتی اصلاح و پرورش یافته اند؛ به طوری که در سال های اخیر وجه تمایز نژادهایی که تولید شده اند، صرفاً تفاوت های زیبایی شناختی بوده است. امروزه حدود ۶۰۰ میلیون گربه در سراسر دنیا پراکنده هستند و تقریباً در هر جایی که انسان ها وجود دارند، زندگی می کنند. در سال ۱۸۷۱ تنها پنج نژاد گربه توسط یک انجمن در لندن شناسایی شده بود. امروزه انجمن علاقه مندان گربه (Cat Fanciers' Association: CFA) ۴۱ نژاد گربه و انجمن بین المللی گربه (The International Cat Association®: TICA) ۵۷ نژاد گربه را شناسایی کرده اند. اکثر این نژادها بر اساس ویژگی های فنوتیپی تعریف می شوند که بیشتر آنها ویژگی های تک ژنی یا ویژگی هایی هستند که با تک ژن ارتباط داشته و در سطوح پایین تا متوسط در گربه های بدون نژاد یافت می شوند، تعریف شده اند. گربه خانگی به طور معمول وزنی بین ۵/۲ تا ۷ کیلوگرم (۵/۵ تا ۱۶ پوند) دارد. اگرچه در بعضی گونه های خاص وزن گربه تا ۱۱/۳ کیلوگرم (۲۵ پوند) نیز می رسد.

تصویر ۱- برخی از نژادهای معروف گربه: نژاد اسکاتیش فولد (بالا سمت چپ)، نژاد بنگال (بالا سمت راست) و نژاد پرشین (پایین).

و درجه یک باشد که مخصوص بچه گربه طراحی شده است؛ با این حال می‌توانید گاهی انواع گوشت خام یا پخته نیز به او بدهید. تا قبل از حداقل ۲۰ هفتگی، به بچه گربه گوشت خام ندهید، زیرا سیستم ایمنی او هنوز برای مقابله با بیماری‌های احتمالی، قوی نیست. خوردن تکه‌ای گوشت خام گاو می‌تواند جرم‌های دهان بچه گربه یا گربه‌های بزرگ‌تر را از بین ببرد. نکته مهمی که باید در نظر داشته باشید این است که هرگز به گربه خود استخوان پخته شده ندهید؛ زیرا این استخوان‌ها ممکن است بشکنند و به دستگاه روده‌ای آن آسیب بزنند یا راه روده را ببندند. همچنین، بهتر است که مقداری غذاهای تر نیز در رژیم غذایی گربه خود اضافه کنید. غذاهای کنسروی تر یا گوشت پخته شده برای شروع عالی است. غذاهای تر به سلامت دستگاه ادراری بچه گربه کمک می‌کنند. در مورد مقدار مناسب غذا برای بچه گربه باید گفت که تعیین آن به جثه، وزن، نژاد و وضعیت کلی سلامت او بستگی دارد. به همین دلیل در مورد مقدار غذا باید با دامپزشک مشورت کنید. بچه گربه‌ها معمولاً نیاز دارند که حداقل چهار بار در روز غذا بخورند. البته ممکن است که بچه گربه تمام غذا را نخورد، اما به هر حال غذا باید همیشه در دسترس او باشد.

تغذیه مناسب گربه بزرگسال

رژیم غذایی گربه‌های بزرگسال یا میانسال نیز مثل بچه گربه‌ها باید غذای صنعتی باکیفیت و درجه یک باشد. در زمان خرید حتماً برچسب روی بسته را نگاه کنید تا غذا متناسب با سن گربه باشد. اگر شک داشتید یا نیاز به راهنمایی داشتید، حتماً از دامپزشک سوال کنید. برای گربه‌های بزرگسال نیز باید مانند بچه گربه‌ها غذاهای متنوع مانند گوشت یا ماهی تازه یا پخته شده قرار دهید. گوشت تازه یا استخوان‌های دارای گوشت منبع پروتئین بسیار خوبی هستند. فقط باید گوشتی را به گربه بدهید که مناسب انسان نیز می‌باشد، زیرا بعضی از محصولات گوشت و استخوان مخصوص پت، حاوی نگهدارنده بوده و ممکن است برای گربه مضر باشند.

تغذیه مناسب گربه سالخورده

همیشه به یاد داشته باشید که گربه‌های مسن ممکن است دارای بیماری‌هایی باشند که رژیم غذایی نادرست بر تشدید آن‌ها تأثیرگذار است. اکثر افراد به گربه خود غذاهای تر کنسروی، تازه و یا پخته شده می‌دهند تا میزان آب مصرفی گربه افزایش یابد. اگر گربه شما بیماری دارد، در مورد غذای مناسب او حتماً با دامپزشک مشورت نمایید. در مورد تعداد دفعات غذا خوردن یک

تصویر ۲- انواع مالت برای گربه.

ظرف غذا

گربه‌های کوچک (نوزاد) حداقل به سه ظرف نیاز دارند. ظرف آب، ظرف غذا و یک ظرف دیگر که معمولاً برای شیر استفاده می‌شود. دامپزشکان توصیه می‌کنند که ظرف شیر گربه‌های کوچک همیشه پر باشد و همچنین ظرف آب هم باید همیشه پر از آب تازه و تمیز باشد. به این خاطر که گربه‌ها به هیچ وجه از ظرفی که کثیف شده آب نمی‌خورند. بهتر است از ظروف مخصوص با ارتفاع کم استفاده کنید تا گربه نتواند با پا آن را برگرداند. به اندازه ظرف هم دقت کنید. ظرف بیش از اندازه بزرگ و یا کوچک گربه را آزار خواهد داد. گربه‌ها غذا را به دیواره‌ها هل می‌دهند تا بتوانند آن را بخورند. در ظروف بزرگ این کار به آسانی مقدور نیست و در ظروف کوچک نیز گربه به اندازه کافی غذا دریافت نمی‌کند تا سیر شود.

یک گربه به چه میزان غذا نیاز دارد؟

مقدار غذایی که گربه شما نیاز دارد، بسته به وزن، جثه و سن او متغیر است. چاقی در میان گربه‌ها مشکلی نسبتاً رایج است و علاوه بر آن عمر گربه را کوتاه‌تر می‌کند. در نتیجه، در مورد میزان غذای دریافتی گربه باید دقت کافی به عمل آید. در صورت نیاز با دامپزشک در این رابطه مشورت کنید. صرف نظر از سن گربه، همیشه اطمینان پیدا کنید که گربه شما به آب تمیز برای نوشیدن دسترسی دارد.

تغذیه مناسب بچه گربه

تغذیه صحیح بچه گربه‌ها بسیار مهم و ضروری است، زیرا در این سن استخوان‌ها و مفاصل آن‌ها هنوز در حال رشد است. پایه و اساس غذای بچه گربه باید غذای صنعتی با کیفیت، متعادل

چرخه تولیدمثلی و علائم فعلی

گربه‌ها در فصولی از سال که طول روز بیشتر (بهار و تابستان) می‌شود، اقدام به جفت‌گیری می‌کنند و علائم فعلی در آن‌ها بیشتر دیده می‌شود. چرخه فعلی در جنس ماده در این فصول دائماً تکرار می‌شود تا زمانی که منجر به بارداری گربه شود. طول هر چرخه جنسی بین ۱۵ تا ۲۲ روز می‌باشد. گربه یک حیوان پلی‌استروس فصلی بوده و شرطی می‌باشد؛ به طوری که پس از ۶-۱ هفته بعد از زایمان می‌تواند دوباره چرخه فعلی داشته باشد. توصیه می‌شود که در گربه در اولین چرخه فعلی، جفت‌گیری صورت نگیرد؛ زیرا در این زمان گربه ماده هنوز به بلوغ جسمی نرسیده و در صورت بارداری این امر می‌تواند سبب آسیب جسمی به گربه ماده، سخت زایی، به دنیا آمدن توله‌های ضعیف و یا مرگ توله‌ها شود. در نتیجه توصیه می‌شود تا پس از گذشت یک سال از بلوغ جنسی، جفت‌گیری صورت گیرد تا در این زمان گربه ماده از لحاظ جسمانی به حداکثر رشد خود رسیده باشد.

دوران بارداری و مراقبت‌های لازم

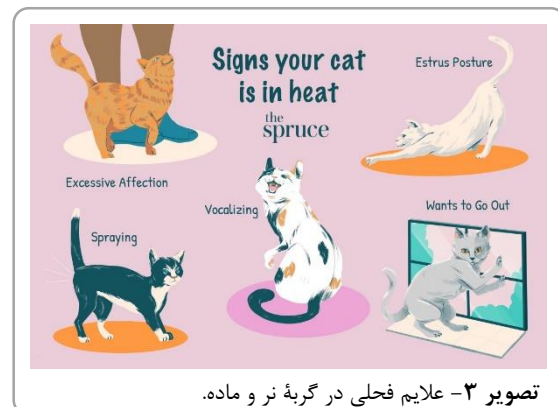
دوران بارداری دوران بسیار حساسی است و باید مراقبت‌های ویژه‌ای از گربه خود به عمل بیاورید. برای تشخیص این که آیا گربه شما باردار شده یا خیر باید از روش‌های پاراکلینیکی مانند سونوگرافی و رادیولوژی استفاده کرد. توصیه دامپزشکان بر این است که ۲۰ تا ۲۵ روز پس از جفت‌گیری گربه خود را برای سونوگرافی و تأیید بارداری نزد دامپزشک ببرید. دانستن تعداد نوزادان امری بسیار مهم است، زیرا که با دانستن آن در زمان زایمان در صورتی که توله‌ای موفق نشود به صورت طبیعی به دنیا بیاید، متوجه می‌شویم. بنابراین، برای آگاهی از تعداد فرزندان گربه خود نیاز است تا در روز ۴۰ بعد از وقوع بارداری از محوطه شکمی حیوان عکس رادیولوژی تهیه شود تا تعداد نوزادان به طور دقیق مشخص شود. در ضمن در عکس رادیولوژی اندازه سر توله‌ها با اندازه کانال زایمانی محاسبه می‌شود و در صورتی که اندازه سر توله‌ها از کانال زایمانی بیشتر بود، جراحی سزارین توصیه می‌شود.

طول دوره بارداری در گربه‌ها ۵۸ تا ۶۷ روز است. پس از جفت‌گیری، باید محیطی آرام را برای گربه خود فراهم کنید. در این زمان گربه ماده اقداماتی برای لانه‌سازی انجام می‌دهد. بنابراین، در این مدت باید محیطی گرم و آرام و به دور از سر و صدا برای گربه خود تهیه کنید. از بازی کردن با گربه خود در این دوره بپرهیزید. در زمان بارداری گربه حتماً با یک دامپزشک در

گربه سالخورده باید گفت که این موضوع بستگی به جنس و سن گربه شما دارد؛ اما همیشه مراقب باشید که اعتدال را رعایت کنید و نگذارید که گربه‌تان بیش از حد یا کمتر غذا بخورد. گربه‌های بالغ معمولاً ترجیح می‌دهند تا در طول روز وعده‌های غذایی کوچک‌تری داشته باشند. در نتیجه حداقل سه یا چهار بار در روز به مقدار کم به گربه غذا بدهید. داشتن چندین وعده غذایی همراه با کم‌خوری به سلامت بیشتر دستگاه ادرار گربه کمک می‌کند. دقت داشتن به تغذیه صحیح گربه‌ها برای سلامت آن‌ها ضروری است. در نتیجه همه کسانی که گربه دارند باید به این موضوع اهمیت دهند. به عنوان مثال، استخوان پخته شده را هرگز نباید به گربه بدهید؛ بنابراین، باید اطمینان پیدا کنید که کنسرو ماهی که به گربه می‌دهید، هیچ تیغی نداشته باشد. یا مثلاً اکثر گربه‌ها به لاکتوز موجود در شیر حساسیت دارند؛ بنابراین، غذای بچه گربه را داخل ظرف شیر به او ندهید. اگر نمی‌دانید که دقیقاً چه غذایی به گربه خود بدهید، حتماً با دامپزشک در این رابطه مشورت کنید.

بلوغ

در صورتی که شما از یک گربه نگهداری می‌کنید، باید اطلاعات دقیقی در رابطه با زمان بلوغ و باروری آن‌ها داشته باشید. گربه‌ها بسته به نژادشان حدوداً در سنین ۶ تا ۹ ماهگی بالغ می‌شوند. گربه‌های نر در این زمان علائمی نظیر تعیین قلمرو با ادرار کردن (Spraying) را از خود نشان می‌دهد؛ اما در گربه‌های ماده علائم بلوغ جنسی کمی متنوع‌تر می‌باشد. این علائم در گربه‌های ماده شامل سر و صدا کردن (Vocalizing)، علاقه به بیرون رفتن (Wants to go out)، محبت بیش از اندازه (Excessive Affection)، بالا گرفتن دم (Estrus Posture) و افزایش لیس زدن اشاره کرد. در صورتی که این علائم را بعد از ۶ ماهگی در گربه خود دیدید می‌توانید از بالغ شدن آن مطمئن شوید.

مشکل دارد، سعی کنید به آن کمک کنید. ۵ تا ۱۰ روز پس از به دنیا آمدن توله‌ها برای چکاب آن‌ها حتماً به دامپزشک مراجعه کنید و توصیه‌های تغذیه‌ای برای مادر و فرزندان را دریافت کنید تا بتوانید توله‌های قوی پرورش دهید.

باکس حمل و نقل

گربه‌ها موجودات بازی‌گوشی هستند و غیرممکن است بتوانید آن‌ها را بدون باکس مخصوص از خانه بیرون ببرید. درست است که گربه‌ها زیاد از خانه بیرون نمی‌روند، اما گربه شما برای رفتن به دامپزشک یا هر جای دیگری به باکس نیاز دارد. باکس‌های مخصوص سگ و گربه در تمام فروشگاه‌های وسایل حیوانات خانگی وجود دارند. در صورتی که گربه شما هنوز توله است، بهتر است هنگام خرید باکس، سایز او را بعد از بزرگ شدن در نظر بگیرید تا بعد از مدتی به باکس جدید نیاز پیدا نکنید. توجه کنید که بعضی از باکس‌ها قابلیت تبدیل شدن به جای خواب را هم دارند.

تماس باشید و برای دریافت مشاوره‌های تغذیه‌ای برای گربه با دامپزشک مشورت کنید. از به کار بردن خودسرانه مکمل‌های کلسیمی و ویتامینی جداً خودداری کنید.

زایمان و مراقبت‌های بعد از زایمان

فرآیند زایمان در گربه‌ها به شدت استرس‌زا می‌باشد. در این زمان نباید نزدیک گربه شوید. در این زمان باید ترشحات دفعی از واژن گربه و تعداد توله‌های به دنیا آمده کاملاً بررسی شود. تمام توله‌ها باید تا ۳-۴ ساعت پس از شروع زورهای زایمانی به دنیا بیایند. در بعضی مواقع نیز این روند ممکن است تا ۲۴ ساعت طول بکشد. سعی کنید در تمام روند زایمان گربه خود حتماً با یک دامپزشک در تماس باشید و در صورتی هر گونه ترشحات غیرطبیعی و یا چرکی دیدید سریعاً به دامپزشکی مراجعه کنید.

پس از به دنیا آمدن توله‌ها آن‌ها را در کنار مادرشان قرار دهید و سعی کنید محیطی گرم و آرام برایشان تهیه کنید. در صورتی که توله‌ای ضعیف‌تر است و یا در گرفتن پستان مادرش

تصویر ۴- باکس حمل و نقل برای گربه.

امان نگه دارید، بهتر است یک اسکرچر برای او بخرید. البته می‌توانید این وسیله را با کمی کف خودتان درست کنید.

اسپری استاپ

اسپری استاپ وسیله‌ای است که جلوی ورود گربه به مناطقی را نمی‌خواهید وارد شود، می‌گیرد. البته شما می‌توانید به جای آن از کمی سرکه نیز استفاده کنید. سرکه را در یک آبپاش بریزید و به جایی که نمی‌خواهید گربه وارد شود، اسپری کنید. گربه‌ها از بوی سرکه متنفر هستند. اسپری استاپ از جمله موارد غیرضروری است.

حوله و شامپو

حوله را می‌توانید موقع حمل و نقل در باکس پهن کنید، در جای خواب بیندازید و موقع شست و شو گربه را با آن خشک کنید. با اینکه گربه‌ها خودشان را لیس می‌زنند، اما بهتر است هر یک یا دو ماه یک بار آن‌ها را به حمام ببرید. برای این کار به شامپوی مخصوص نیاز دارید. توجه کنید شامپوی بچه یا شامپوی انسان برای گربه مناسب نیست و به پوستش آسیب می‌رساند. شامپوی مخصوص گربه مو کوتاه، مو بلند و بچه گربه در بازار وجود دارد و می‌توانید با توجه به نیازتان یکی را انتخاب کنید. توصیه می‌شود که به بدن گربه بیشتر از ۲۰ روز یک بار شامپو نزنید.

جای خواب و خانه

گربه‌ها معمولاً خودشان جایی را برای خواب در نظر می‌گیرند. اما اگر اصرار دارید گربه دقیقاً یک جای بخصوص بخوابد، می‌توانید برای او جای خواب بخرید یا خودتان آن را بسازید.

تصویر ۵- برخی از لوازم نگهداری گربه.

Publisher Note

Animal Science Students Scientific Association, Campus of Agriculture and Natural Resources at the University of Tehran

Submit Your Manuscript:

https://domesticstj.ut.ac.ir/contacts?_action=loginForm

خاک گربه

گربه‌ها در خاک اجابت مزاج می‌کنند. این مربوط به طبیعت آن‌ها بوده و معمولاً نیاز به آموزش ندارد. بهتر است برای گربه خاک مخصوص تهیه کنید. این خاک‌ها بدون باکتری هستند، به پای گربه نمی‌چسبند و بسیاری از آن‌ها رطوبت و بوی بد را به خود می‌گیرند. خاک را باید در ظرف مناسبی بریزید. می‌توانید از تشت‌های معمولی یا مخصوص استفاده کنید. ظروف خاک در بسته بو را در خود نگه می‌دارند و تمیز کردن آن‌ها سخت است. ظروف باز با این که ممکن است منظره خوبی نداشته باشند، ولی مشکلات مربوط به ظروف در بسته را ندارند. هنگام تهیه ظرف به اندازه آن دقت کنید. ممکن است لازم باشد برای گربه کوچک ظرف کوچک‌تری فراهم کنید. ظرف باید به اندازه‌ای باشد که گربه بتواند به راحتی به آن وارد شود. طول ظرف هم باید تقریباً به اندازه اندازه گربه در حالت ایستاده باشد.

برخی از لوازم در نگهداری گربه

شانه

موی بلند گربه‌های پرشین به راحتی گره می‌خورد و به حالت نمدی در می‌آید. این اتفاق علاوه بر اینکه ظاهر گربه را بد می‌کند، پوست او را هم می‌کشد و آزارش می‌دهد. شما باید گربه را هر روز شانه بکشید. بهترین شانه برای گربه شانه مخصوص با دندان‌های ریز است.

بیلچه

مدفوع گربه را باید بلافاصله از خاک خارج کنید. این کار هم جلوی بوی بد خاک را می‌گیرد، هم آلودگی را کم می‌کند. بیلچه‌های مخصوص، این کار سخت را راحت می‌کنند. شن از بیلچه مشبک بیرون می‌ریزد و مدفوع جدا می‌شود و در آن می‌ماند.

ناخن‌گیر

ناخن گربه باید دو هفته یکبار گرفته شود تا به وسایل خانه و دست‌های شما آسیب نرساند. ناخن‌گیر انسان ناخن گربه را خرد می‌کند. برای آسایش خود و گربه بهتر است از ناخن‌گیر مخصوص استفاده کنید.

اسکرچر

گربه‌ها عادت دارند ناخن‌های خود را با کشیدن به وسایل زبر تیز کنند. برای این که مبل‌ها و فرش را از آسیب گربه در